

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 11^{ΗΣ} ΙΟΥΝΙΟΥ 1992

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ

Ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Κωνσταντῖνος Δεσποτόπουλος λέγει τὰ ἐξῆς:

Σᾶς παρουσιάζω δύο βιβλία τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Ἰωάννη Γεωργάκη: Τὸ σύγγραμμα «*Ποινικὸ Δίκαιο-Διδασκαλία*», ὅπως ἐμφανίζεται σὲ νέα ἔκδοση τὸ 1991, τρεῖς δεκαετίες καὶ πλέον ὕστερ' ἀπὸ τὴν πρώτη ἔκδοσή του, καὶ τὴν πραγματεία «*Ἰδεολογικοὶ Ορίζοντες τοῦ σύγχρονου ποινικοῦ δικαίου*».

Καὶ τὰ δύο ἔργα ἔχουν ἀντικείμενο ἐντάξιμο στὴ Νομική. Ἡ Νομική, ὅπως διδάσκεται σὲ Πανεπιστήμια τῆς Εὐρώπης ἐπὶ ἐννέα αἰῶνες, ἤδη, θεωρεῖται ὡς ἔκγονος τῶν Ρωμαίων Νομοδιδασκάλων. Στὴν πραγματικότητα ὅμως οἱ ρίζες της βρίσκονται μᾶλλον στοὺς Ἕλληνας ρήτορες καὶ σοφιστὲς καὶ φιλοσόφους τῶν πέμπτου καὶ τέταρτου π.Χ. αἰῶνων, καὶ ἰδιαίτερα στὸν Πλάτωνα, στὸν Ἀριστοτέλη, στὸν Θεόφραστο. Δὲν ὑπῆρξε ἄρα ἡ Νομική στὶς ρίζες της ἄσχετη μὲ τὴ φιλοσοφία.

Ἐξ ἄλλου, τὸ ποινικὸ δίκαιο παραμένει καὶ στὴν νεωτερικὴ διαμόρφωσή του ὁ φιλοσοφικώτερος κλάδος τῆς Νομικῆς, ἐνῶ οἱ ἀκατάλυτες ἀρχές του καὶ βασικὲς ἐννοιές του εἶναι κλασσικὰ προβλημένες σὲ τρία ἔργα τοῦ Πλάτωνος προπάντων, καὶ ἰδιαίτερα στοὺς Νόμους. Ὁ ποινικολόγος, τουλάχιστον ὁ ρηξικέλευθος καὶ ὄχι ἀπλῶς τῶν ἐτοίμων ἀναλωτῆς, ἔχει νὰ ἀντιμετρηθεῖ καὶ μὲ κάποια προβλήματα φιλοσοφικῆς ἀνθρωπολογίας καὶ ἠθικῆς. Ἄς μοῦ συγχωρηθεῖ νὰ μνημονεύσω παράδειγμα γραφικὸ ἀπὸ τὴ διδασκαλία πρὶν ἀπὸ χρόνια πολλὰ στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν Καθηγητοῦ Ἐντεταλμένου γιὰ τὸ Ποινικὸ Δίκαιο: «Καὶ ἤδη ἔχομεν πρὸ ἡμῶν τὸ περίπυστον ζήτημα τῆς ἐλευθερίας τῆς βουλήσεως. Περὶ τούτου πολλὰ οἱ φιλόσοφοι, ἄλλοι ἄλλα ἐδίδαξαν. Τὸ καθ' ἡμᾶς, ἀρνούμεθα ψῆφον».

Τὰ ἐνώπιον τοῦ ποινικολόγου προβλήματα εἶναι φορτισμένα καὶ μὲ τὶς ἐπιπτώ-

σεις βαριᾶς ἀντινομίας, χαρακτηριστικῆς τοῦ ποινικοῦ δικαίου. Ἐνοῶ τὴν ἀντιμετώπιση ὀρισμένου ἀνθρώπου ὡς ἐχθροῦ τοῦ δικαίου, πολεμητέου μὲ τὴν ἐπιβολὴ τῆς ποινῆς, ἐνῶ δὲν παύει ποτὲ ὁ ἴδιος αὐτὸς ἄνθρωπος νὰ εἶναι ὑπατὴ ἀξία τοῦ δικαίου καὶ ὑπηρετέος ἀπὸ τὴ λειτουργία του αὐτοσκοπός. Πρὸς ὑπερνίκηση ἐξ ἄλλου τῆς βαριᾶς αὐτῆς ἀντινομίας ὑπῆρξαν ἀρχαίῳθεν καὶ οἱ τάσεις νὰ προβληθεῖ ἡ σωφρονιστικὴ ἀποψη τῆς ποινῆς. Εἶναι ἄρα πρόδηλο, ἂν καὶ ἀγνοήθηκε βάρβαρα ἐπὶ αἰῶνες, καὶ ἀγνοεῖται ἀκόμη καὶ στὴν ἐποχὴ μας, ὅτι ἡ λεγόμενη «ποινὴ θανάτου» δὲν σέβεται καθόλου τὸν ἕνα ὄρο τῆς καίριας αὐτῆς ἀντινομίας, δηλαδὴ τὴν ἀποψη τοῦ ὑποβαλλόμενου σ' αὐτὴν ἀνθρώπου ὡς αὐτοσκοποῦ τοῦ δικαίου, καὶ ὅτι ἐπομένως δὲν εἶναι κἂν θεσμὸς δικαίου, ἀλλὰ μᾶλλον κακοῦργημα διαπραττόμενο μὲ τὴν κάλυψη τοῦ δικαίου, ἀφοῦ ἐπιφέρει καταστροφὴ ἐνὸς συγκεκριμένου αὐτοσκοποῦ τοῦ δικαίου.

Τονίζω τὸν ἀποτρόπαιο καὶ ἄδικο χαρακτῆρα τῆς «ποινῆς θανάτου», ὅχι μόνον γιὰτὶ μὲ συνδέουν πρὸς τὸν συγγραφέα τοῦ παρουσιαζόμενου βιβλίου κοινοὶ ἀγῶνες γιὰ τὴν κατάργηση τοῦ ἀπαίσιου αὐτοῦ θεσμοῦ, ἀλλὰ καὶ γιὰτὶ εὔστοχος ἀναπτύξεις, ἀποδεικτικὲς τῆς ἀπαξίας του, ὑπάρχουν καὶ στίς σελίδες τοῦ βιβλίου αὐτοῦ (408-413).

Ἐξ ἄλλου, ἡ χαρακτηριστικὴ τοῦ ποινικοῦ δικαίου ἀντινομία, προβλημένη καὶ ἀναπτυγμένη στὸ βιβλίον μου τοῦ 1954 «Φιλοσοφία τοῦ Δικαίου», δὲν ἀπουσιάζει ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Γεωργάκη, μάλιστα καὶ ἀποτελεῖ προϋπόθεση οὐσιαστικῶν διακρίσεων, — ἔστω καὶ ἂν δὲν ἔχει στίς σελίδες του διατυπωθεῖ μὲ τὴν ἴδια ρητότητα—, καθὼς ἐξαίρεται ὁ δυαδικὸς χαρακτῆρας τῆς «προστατευτικῆς» λειτουργίας τοῦ ποινικοῦ δικαίου, δηλαδὴ προστατευτικῆς ὅχι μόνον ἀπέναντι τοῦ «ἐγκλήματος», ἀλλὰ καὶ ἀπέναντι τῆς «δικαστικῆς αὐθαιρεσίας».

Ὁ κ. Γεωργάκης ὑπῆρξε Καθηγητῆς, ἐπὶ τριάντα χρόνια καὶ πλέον, τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἄμοιρος φιλοσοφικῆς παιδείας ἢ καὶ πνευματικῆς εὐρύτερης καλλιέργειας. Ἐξ ἄλλου πολλὰ θέματα σπουδαῖα τοῦ ποινικοῦ δικαίου ἔχει ὁ ἴδιος πραγματευθεῖ, πρὶν ἀκόμη γίνεαι Καθηγητῆς ἢ καὶ στὰ πρῶτα χρόνια τῆς καθηγησίας του, πρὶν συγγράψει τὸ προκείμενον σύγγραμμα, ἔργο ἄρα ἐπιστημονικῆς ὀριμότητος καὶ ἀποτελεσματικῆς πολύχρονης προετοιμασίας.

Τὸ ποινικὸ Δίκαιο εἶναι ἀνάπτυγμα ἢ καὶ μετατροπία τοῦ ἀρχέγονου πυρήνα τοῦ Δικαίου καὶ ἀπαιτεῖ ἄρα γιὰ τὴν ἄρτια ἐπιστημονικὴ σύλληψή του πνευματικὴ εἴσδυση πολλαπλὴ στίς ψυχικὲς τάσεις τοῦ ἀνθρώπου καὶ στίς ἀρθρωτικὲς τῆς κοινωνίας διανθρώπινες δράσεις καὶ ἀντιδράσεις. Ἐξ ἄλλου, ἡ ἐπιβολὴ τῆς ποινῆς ἐνέχει δραματικότητα πάντοτε, καὶ ἄρα ἡ ὅποια ἐνασχόληση μὲ αὐτὴν δὲν ἐπιτελεῖται

χωρίς επιπτώσεις και στην ευαισθησία ή και δὲν ἐπιτελεῖται ὀρθὰ δίχως τὴν συμβολὴ τῆς ευαισθησίας.

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ παρουσιαζόμενου ἔργου ὑπῆρξε ὄχι ἀπλῶς ποινικολόγος ψυχρὸς τοῦ σπουδαστηρίου, ἀλλὰ καὶ διάκονος τοῦ ποινικοῦ δικαίου στὴν πράξη καὶ σὲ περιστάσεις δεινές γιὰ τὸ ἔθνος: ὅταν πολὺ ἔντονη ἐκδηλωνόταν ἡ φρικτὴ ἀποψη τῆς ποινῆς, ὅταν ὑπῆρχε στυγνὴ κατάχρηση τῆς ποινῆς, ἐνοῶ ἀπὸ τὰ γερμανικὰ στρατοδικεῖα τῆς περιόδου 1941 ἕως 1944. Ταγμένος ὁ κ. Γεωργάκης στὴν ὑπεράσπιση τῶν Ἑλλήνων πατριωτῶν, ἔζησε βαθύψυχα τὸ ποινικὸ δίκαιο τῶν Ἀρχῶν Κατοχῆς ὡς ἀπεργαστικὸ φρικτῶν δεινῶν γιὰ τὴν ἠθικὴ πρωτοπορεία τῶν ὁμοεθνῶν του. Ἐγραψε λοιπὸν τὸ σύγγραμμά του γιὰ τὸ ποινικὸ Δίκαιο ὁ σημερινὸς Ἀκαδημαϊκὸς ὄχι μόνον μὲ τὴ σοφία τὴν ἀντλημένη ἀπὸ τὸ σπουδαστήριον, ἀλλὰ καὶ μὲ συνδρομὴ σπάνιας βιωματικῆς ἐμπειρίας. Εἶναι ἄρα τὸ παρουσιαζόμενο βιβλίον σημαντικό πολλαπλά, καθὼς συνδυάζει τὴν ἐμβριθεῖα καὶ τὴν ἀγχίνουα μὲ τὴν ἀνθρώπινη προσπέλαση τῶν προβλημάτων, καθὼς ἐξ ἄλλου ἐνέχει συγκομιδὴ τῶν ὠραιότερων καρπῶν τῆς γερμανικῆς ἐπιστήμης καὶ ἰκανὴ ἀξιοποίηση τῆς ἀρχαίας καὶ νεώτερης ἐλληνικῆς ἐπιστήμης, καὶ ἀκόμη τὶς ἐπιτεύξεις τῆς προσωπικῆς ἐπιστημοσύνης καὶ τῆς πνευματικῆς τόλμης τοῦ συγγραφέα του.

Στὴν προκείμενη ἔκδοση τοῦ συγγράμματος δὲν νόμισε ὁ συγγραφεὺς του ὅτι χρειάζεται νὰ ἐπιφέρει διορθώσεις τυχόν στὸ κείμενο τῆς πρώτης ἐκδόσεώς του, ὡς «Διδασκαλίας τοῦ Γενικοῦ Μέρους τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου». Ἀπὸ τὸ 1958 ἕως τὸ 1992 ἐξακολούθησαν νὰ παραμένουν ἔγκυρα στὴ συνείδησή του ὅσα εἶχε ἀποθέσει μὲ ἄκρα τότε περισυλλογὴ στὶς σελίδες τοῦ βιβλίου του, χωρὶς οἱ ἔκτοτε δημοσιεύσεις τῶν ποινικολόγων νὰ τοῦ παρέχουν ἀφορμὴ γιὰ μεταβολὴ τῶν γνωμῶν του. Ἐμπλουτίσθηκε ὅμως στὴ νέα ἔκδοση τὸ βιβλίον μὲ ἀναλυτικότερες ἀναφορὲς στὸ Ἀρχαιοελλαδικό, στὸ Ρωμαϊκόν, στὸ Βυζαντινὸ καὶ στὸ Δυτικὸ Μεσαιωνικὸ Ποινικὸ δίκαιο, ἐνῶ ἐξ ἄλλου καὶ μεταγλωττίσθηκε ἀπὸ τὴν καθαρεύουσα πρὸς τὴ δημοτικὴ.

Ὁ ἐπιβλητικὸς ὄγκος τοῦ συγγράμματος μὲ τὶς 497 σελίδες τοῦ μεγάλου σχήματος, δὲν ἐπιτρέπει ἄρτια παρουσίαση τῶν περιεχομένων του, ἀκόμη καὶ ἂν ἀποφάσιζα νὰ προβῶ σὲ κατάχρηση τοῦ χρόνου τῆς συνεδρίας. Οἱ τίτλοι καὶ μόνον τῶν τριάντα ἐννέα καὶ μὲ πολλοὺς ὑποτίτλους μεγάλων κεφαλαίων τοῦ βιβλίου, στὸν Πίνακα Περιεχομένων, καταλαμβάνουν εἴκοσι δύο σελίδες μεγάλου σχήματος. Οἱ ἀναφορὲς μου ἄρα στὰ περιεχόμενα τοῦ συγγράμματος εἶναι κατ' ἀνάγκην περιορισμένες, ἐνδεικτικὲς μᾶλλον καὶ ἴσως αὐθαίρετα ἐπιλεκτικὲς.

Διακρίνει ὁ συγγραφεὺς τρεῖς λειτουργίες τοῦ ποινικοῦ δικαίου, καὶ μὲ βάση τὴ διάκριση αὐτή, συνεπέστατα ἤδη, ἀντιμετωπίζει τὰ σχετικὰ προβλήματα καὶ

διαμορφώνει τις αντίστοιχες έννοιες. Προβάλλει, κατά λογική, θά ελεγα πραξιολογική, τάξη ή μάλλον συνάρτηση, τις τρεις αυτές λειτουργίες: αξιολογική, προστακτική, προστατευτική. Και πρέπει να ομολογήσουμε, ότι πραγματικά το ποινικό δίκαιο στη θετικότητά του, δηλαδή στην ιστορική μορφή του, ασκεῖ ὄχι μόνο τὴν τρίτη ἀλλὰ καὶ τὴν δεύτερη καὶ τὴν πρώτη λειτουργία. Βέβαια, ὅμως, ἀπὸ τὴ σκοπιὰ τῆς ὀρθῆς φιλοσοφίας τοῦ δικαίου, ἡ πρώτη καὶ ἡ δεύτερη λειτουργία, δηλαδή ἡ ἀξιολογική, ἄρα καὶ ἡ πρακτικὴ ὀλοκλήρωσή της, ἡ προστακτικὴ, εἶναι λογικὰ πρότερες ἀπὸ τὴν καθαρὴν λειτουργία τοῦ ποινικοῦ δικαίου, τὴν τρίτην κατὰ Γεωργάκη, τὴν κατοχυρωτικὴν, μὲ τὴν ἐπιβολὴν τῆς ποινῆς, τῆς προστακτικῆς λειτουργίας, καθ' ἡμᾶς ὅμως λειτουργίες τοῦ δικαίου γενικά, ὄχι δηλαδή τοῦ ποινικοῦ δικαίου. Αὐτὰ βέβαια ἰσχύουν ὄχι σύμφωνα μὲ τὸ θετικὸ ποινικὸ δίκαιο, ἀφοῦ οἱ κώδικές του, ὅπως εἴπαμε ἤδη, ἐπιτελοῦν καὶ τὶς τρεῖς λειτουργίες, καθὼς τὶς διακρίνει καὶ τὶς συνδέει σαφέστατα ὁ κ. Γεωργάκης, ἀλλὰ σύμφωνα μὲ τὸ σύστημα τοῦ δικαίου, ὅπως τὸ ἔχομε διαπλάσει μὲ τὸ ἔργο μας «Φιλοσοφία τοῦ Δικαίου». Ἐκεῖ τὴν ἀξιολογικὴν ὅπως καὶ τὴν προστακτικὴν πρὸς τοὺς πολίτες γενικὰ λειτουργία τὴν ἐντάσσομε στὴν «καθοριστικὴν λειτουργία τοῦ δικαίου» χωρὶς παρέμβαση ἀκόμη τοῦ ποινικοῦ δικαίου. καὶ ἀντιδιαστέλλομε πρὸς αὐτὴν ὅ,τι ὀνομάζομε «κυρωτικὴν λειτουργία τοῦ δικαίου», τὴν ἐγκείμενην στὴν ἀποτροπὴ τοῦ ἀδικήματος εἴτε σὲ ἄρση τῶν συνεπειῶν του. Καὶ μόνο στὸ πλαίσιο τῆς κυρωτικῆς λειτουργίας τοῦ δικαίου, ἐντάσσομε τὴν ἐπιβολὴν τῆς ποινῆς, ὡς μιὰ φάση τῆς ἐξαιρετικῆς, πρὸς ἀποτροπὴν δηλαδή ὄχι γενικὰ τοῦ ἀδικήματος, ἀλλὰ εἰδικώτερα ὀρισμένων ἰδιαίτερης βαρύτητας ἀδικημάτων, ὅπως καὶ ὁ κ. Γεωργάκης τονίζει, καθὼς ἄλλωστε καὶ ὀρθότατα χαρακτηρίζει τὴν ποινὴ ὡς *ultima ratio*. Καὶ ἄς συγχωρηθεῖ νὰ ἔχομε κάποια ἐπιφύλαξη, ὡς πρὸς τὸν ἐκφερόμενο, ἔστω, μὲ δισταγμὸ ἐκδηλο, στὶς σελίδες 43 ἕως 44, χαρακτηρισμὸ τῶν μὴ κολαζόμενων μὲ ὀρισμένην ἀπὸ τὸν νόμο ποινὴν πράξεων εἴτε παραλείψεων ὡς «νόμιμων ἀπὸ τὴν πλευρᾶς τοῦ ποινικοῦ δικαίου» καὶ ὄχι ὡς «ἀδιάφορων ποινικὰ» ὅπως ὑποστήριζε ὁ Merkel. Ἐμεῖς τὶς πράξεις αὐτὲς εἴτε παραλείψεις χαρακτηρίζομε ἀπλῶς, ὡς μὴ συνεπαγόμενες ποινὴν, καὶ ὄχι ὡς πάντοτε νόμιμες. Ἡ διαφωνία μας εἶναι γιὰ τὴν χρῆσιν τῆς λέξεως «νόμιμες», ἔστω ἀπλῶς «ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τοῦ ποινικοῦ δικαίου». Ἐπισημαίνομε τὴν λεκτικὴν αὐτὴν διαφωνία, γιὰτὶ ἔχει σήμερον στὴν κοινωνία μας πρακτικὴν ἀξία ἠθικῆς βαρύτητας. Ἐνοοοῦμε τὴν διάχυτη παρεξήγηση, ὅτι πρὶν ἀπὸ ὀλίγα χρόνια οἱ ἀμβλώσεις ν ο μ ι μ ο π ο ι ἠ θ η κ α ν στὴν Ἑλλάδα μὲ τὴν λεγόμενη «ἀποποινικοποίησή τους» ὑπὸ ὀρισμένες προϋποθέσεις. Ὡς πρὸς τὸ οἰκτρὸ αὐτὸ θέμα, χρήσιμο εἶναι νὰ ὑπομνησθεῖ ἡ ἔννοια τοῦ «φυσικοῦ ἐγκλήματος», ὄχι ὀλωσδιόλου ἀπορριπτέα, ὅπως παρατηρεῖ καὶ ὁ κ. Γεωργάκης (σ. 44).

Ἄς συγχωρηθεῖ νὰ ἐκφράσουμε καὶ ἄλλη διαφωνία ὅχι ἀπλῶς γιὰ λέξη, ἀλλὰ καὶ γιὰ ἐννοιακὴ μᾶλλον ἀνακρίβεια. Ὁρθά, στὴ Φιλοσοφία, τοῦ ποινικοῦ δικαίου ἀναγνωρίζεται ἀπὸ τὸν κ. Γεωργάκη ἢ ἀποστολή, νὰ συμβάλει ὥστε «οἱ ποινικοὶ κανόνες νὰ μὴ εἶναι μόνο νομοτεχνικὰ ἄψογοι, ἀλλὰ καὶ νὰ προσανατολίζονται πρὸς τὴν Ἰδέα τοῦ Δικαίου, ὑπὸ τὴν ἐννοια τοῦ ἀνώτατου αὐτοῦ φιλοσοφικο-ἠθικοῦ ἀξιώματος» (σ. 63-64). Ἀλλὰ ὅχι ἐξ ἴσου ὀρθά, στὴν ἴδια παράγραφο, ἐμφανίζεται ὡς τὸ ἀντίστοιχο πρόβλημα τῆς Φιλοσοφίας τοῦ δικαίου «ἂν οἱ ρυθμίσεις τοῦ θετικοῦ ποινικοῦ δικαίου ἐναρμονίζονται μὲ τὶς βασικὲς ἀξίες τῆς κοινωνικῆς ἠθικῆς». Ἡ διαφωνία μας εἶναι γιὰ τὸν περιορισμὸ στὶς ἀξίες τῆς «κοινωνικῆς ἠθικῆς». Ἡ φιλοσοφία δὲν εἶναι ὑπήκοος τῆς «κοινωνικῆς ἠθικῆς», ἀλλὰ ἐμπνεύστρια τῆς κοινωνικῆς ἠθικῆς, μὲ ἀντλήση ἀπὸ τὴν πηγὴ τῆς ἰδεατῆς ἐγκυρης Ἠθικῆς.

Θὰ ἦταν. μικρολογία ὅμως, ἢ ἀναζήτηση τυχὸν διατυπώσεων τοῦ συγγραφέα μὴ ἀσπαστῶν ὄλωσδιόλου, ἀπὸ τὴν ἰδικὴ μας σκοπιὰ, δηλαδὴ ἀπὸ τὴ σκοπιὰ τῆς φιλοσοφίας τοῦ δικαίου, καὶ μάλιστα ὅπως ἐμεῖς προσωπικὰ τὴν ἔχομε βιώσει καὶ ἀναπτύξει. Ἀλλωστε, οἱ ἀμφισβητήσιμες αὐτὲς διατυπώσεις θὰ ἦταν ἐλάχιστες, καὶ προπάντων ἐλάχιστα προσδιοριστικὲς τῆς ἐπιστημονικῆς ἀξίας τοῦ πολλαπλῆ σπουδαίου αὐτοῦ συγγράμματος.

Ἐχομε ζωερὴ τὴν ἐπιθυμία, καὶ ἀκόμη κάποια συνείδηση χρέους, νὰ προβάλομε ἀκέραια, καὶ μὲ ἀναφορὲς σὲ κεφάλαια συγκεκριμένα, τὸν πλοῦτο θεμάτων καὶ τὴν ἀλληλουχία τῶν θεωρημάτων καὶ τὴ σαφήνεια τῶν ἐνοιῶν, ἐπιτεύγματα ἔξοχα τοῦ προικισμένου συγγραφέα. Ἄς ἐπικαλεσθοῦμε ὅμως τὸ ρητὸ *impossibilium nulla obligatio*, ἀπαλλακτικὸ μας ἀπὸ τύψεις γιὰ τὶς παραλείψεις, σύμφωνα ἐξ ἄλλου μὲ τὴ φιλοσοφικὴ διαφώτιση τῶν παραλείψεων, τὴ συντελεσμένη καὶ στὶς πρῶτες σελίδες τοῦ ἔργου μας «Φιλοσοφία τοῦ Δικαίου», ἀλλὰ καὶ στὴν πραγματεία μας τοῦ 1977 «Εἰσαγωγικὰ στὸν πραξιολογία». Καὶ βέβαια εὐχόμεστε νὰ ἔχει σύντομα καὶ νεώτερη ἐκδοσὴ τὸ παρουσιαζόμενον σύγγραμμα τοῦ κ. Γεωργάκη, ὅπου ἄλλωστε ὑπάρχει καὶ ὠραῖα γραμμένο κεφάλαιο (σελίδες 244-253) μὲ τίτλο «Ἡ παράλειψη ὡς μέγεθος τοῦ ποινικοῦ δικαίου», καὶ τότε νὰ μὴ ἀγνοήσει ὁ συγγραφεὺς τοῦ ὅσα ἔχομε γράψει γιὰ τὸ πραξιολογικὸ θέμα «παραλείψεις».

Ἄν ἀποτολήσομε χαρακτηρισμὸ τοῦ παρουσιαζόμενου βιβλίου, ἐκφραστικὸ τῆς κύριας μορφῆς του, αὐτὸς θὰ εἶναι ὁ ἐξῆς: Γενικὴ θεωρία τοῦ ποινικοῦ δικαίου καὶ τῆς ἐπιστήμης του, ἐννοημένης εὐρύτατα. Πραγματικὰ στὶς σελίδες τοῦ διδακτικώτατου αὐτοῦ συγγράμματος παρελαύνουν σὲ φωτερὴ ἀκολουθία τὰ κλασσικὰ θέματα ποινικολογίας, μὲ ἀνανεωμένη συχνὰ φυσιογνωμία, καὶ ἄλλα πολλὰ ἐννοιακὰ τους παρεκτάματα, διαρθρωμένα καὶ διαταγμένα μὲ συνέπεια μεθόδου καὶ μὲ συνδρομὴ ἐμβρίθειας καὶ ἀγχινοίας.

Ίσως, πρακτικοί τοῦ ποινικοῦ δικαίου, ἐπικρίνουν τὸ ποινικολογικὸ αὐτὸ σύγγραμμα γιὰ μὴ συμπερίληψη στὸν ἐπιθυμητὸ ἀπὸ αὐτοὺς βαθμὸ τῆς ἐλληνικῆς νομολογίας ἢ καὶ γιὰ μὴ προσήλωσις ἐρμηνευτικῆ στίς διατάξεις τοῦ Ποινικοῦ Κώδικος. Ἄλλὰ ὅσοι ἐκφέρουν παρόμοιες αἰτιάσεις παραβλέπουν, ὅτι ἀντικείμενο τοῦ συγγράμματος εἶναι μόνον τὸ Γενικὸ Μέρος τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου, καὶ προπάντων ὅτι ὁ ὑπεράγαν θετικισμὸς δημιουργεῖ ἀμφισβητήσεις μᾶλλον γιὰ τὸν ἐπιστημονικὸ χαρακτήρα τῆς Νομικῆς, ἐνῶ ἀντίθετα ἡ θεωρητικὴ περιωπὴ κατοχυρώνει τὴν ἐπιστημονικὴ τῆς ὑπόστασις.

Καὶ ἀξίζει νὰ ἐξαρθεῖ τὸ κατόρθωμα τοῦ συγγραφέα νὰ δαμάσει τὸ πλῆθος τῶν ἐπὶ αἰῶνες συσσωρευμένων στὸ χῶρο τοῦ ποινικοῦ δικαίου θεωρημάτων, ἐννοιῶν, προβλημάτων ἢ καὶ ψευδο-προβλημάτων, καὶ νὰ συγκροτήσει εὐμέθοδα καὶ νὰ ἐκθέσει ἐπαγωγικὰ τὰ καίρια θέματα ἐπιστήμης τοῦ ποινικοῦ δικαίου.

Ὡς πρὸς τὰ λοιπά, ἡ καταξίωσις τοῦ βιβλίου συντελεῖται μὲ τὴν κριτικὴ ἀνάγνωσις τῶν σελίδων του, ἀναντικατάστατη καὶ μοναδικὴ στὴ συνείδησις τοῦ ἀναγνώστη παρουσιάσει του, ὅπως εἶναι ἡ θέα τῶν καλλιτεχνημάτων ἢ ἔστω παρόμοια.

Τώρα, ὀλίγες λέξεις ἀκόμη, γιὰ τὸ ἄλλο ἀπὸ τὰ δύο παρουσιαζόμενα βιβλία τοῦ κ. Γεωργάκη. Ὁ τίτλος ἤδη «Ἰδεοπολιτικοὶ ὀρίζοντες τοῦ σύγχρονου ποινικοῦ δικαίου» δηλώνει τὸ θέμα τῆς πραγματείας καὶ προβάλλει τὴν πρόθεσις τοῦ συγγραφέα.

Ἀποτελεῖ τὸ βιβλίον αὐτὸ ἐπανεκδόσις τοῦ βιβλίου τοῦ 1949, τιτλοφορημένου τότε «Πνευματικοὶ καὶ Πολιτικοὶ Ὀρίζοντες τοῦ σύγχρονου Ποινικοῦ Δικαίου» ἀλλὰ μεταγλωττισμένου ἤδη στὴ δημοτικὴ ἀπὸ τὴν καθαρῆς, καὶ ἐπαυξημένου μὲ τὸ κείμενον τῆς εἰσιτήριας ὁμιλίας τοῦ συγγραφέα στὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν. Τὰ περιεχόμενά του εἶναι διαταγμένα σὲ τρία μεγάλα κεφάλαια, σὲ ἓνα Παράρτημα καὶ σὲ ἓνα Ἐπίμετρο. Οἱ τίτλοι ἀντίστοιχα εἶναι: Πνευματικὰ ρεύματα καὶ ποινικὴ ἐπιστήμη (σ. 15-90). Ἡ ἐπιστήμη τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου (σ. 93-158), Ἐπισκόπησις τοῦ σύγχρονου Ποινικοῦ Δικαίου (σ. 161-200). Οἱ Σχολές τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου (σ. 207). Ποινικὸ Δίκαιο-Προσδοκώμενα καὶ ἐφικτά (σ. 209-230).

Στὸ βιβλίον αὐτὸ ἐκφράζεται ὁ συγγραφεὺς πιὸ ἄνετα, χωρὶς τὶς ὅποιες δουλεῖες ἀπὸ τὶς μεθοδολογικὰς ἢ ἀπλῶς παραδοσιακὰς προδιαγραφὰς τοῦ συγγράμματος. Πολλὰς σελίδες του εἶναι ἄρα ἰδιαίτερα γλαφυρὰ καὶ μὲ ἀνοίγματα πρὸς τὴν Ἱστορίαν καὶ τὴν Φιλολογίαν. Πολλὰ ἐξ ἄλλου ἀπὸ τὰ περιεχόμενά του ἐπικαλύπτονται κάπως ἀπὸ τὶς ἀντίστοιχες ἀναπτύξεις τοῦ συγγράμματος. Ὅρισμένες σελίδες του ἐκφράζουν πνευματικὴν εὐμάρεια τοῦ συγγραφέα γύρω ἀπὸ θέμα του.